

PALIVA		včera	předtýd.
Pramen: Burzy, CCS, Patria			
Benzin	37,09	37,06	36,65
Nafta	37,08	37,07	36,59

BURZY		index	změna%
Nikkei 225	36 354,16	0,54	
Hang Seng	15 510,01	-0,15	
FTSE 100	7 612,86	-0,04	
DAX	16 904,06	-0,08	
CAC 40	7 589,96	-0,03	
WIG 20	2 329,72	-0,88	

Aktivita „energetických šmejdu“ zase vzroste

„S tím, jak klesají ceny energií, zvyšuje se boj na trhu,“ říká šéf Rady Energetického regulačního úřadu.

Dáša Hyklová
redaktorka
MF DNES

Energetickému regulačnímu úřadu (ERÚ) s nástupem obnovitelných zdrojů energie přibývají další povinnosti. Zaměstnanců ale spíše ubývá. „Máme snahu si naše odborníky udržet, ale to nejde se snižujícím se rozpočtem a se zvyšováním povinností,“ uvádí předseda Rady ERÚ Stanislav Trávníček.

Upozorňuje zároveň na to, že s růstem boje o zákazníka poroste aktivita nečestných obchodníků s energiemi.

Začátkem roku skončilo zastropování cen a u některých zákazníků, kteří měli cenu zafixovanou před krizí, ceny prudce stouply. Navíc se zvýšila regulovaná část ceny za energii. Domníváte se, že je to opět příležitost pro „energetické šmejdy“? Ještě před energetickou krizí zaznamenával náš úřad nejvíce stížností na takzvané zprostředkovatele, kteří byli kvůli nekalým obchodním praktikám označováni za energetické šmejdy. Těch stížností bylo tolik, že se to dostalo do energetického zákona. Od poloviny roku 2022 pak zprostředkovatele povinně registrujeme.

S energetickou krizí jejich aktivita klesla. Ceny šly prudce nahoru, pak byly zastropované, zprostředkovatelé neměli zákazníkům moc co nabídnout. S tím, jak ceny klesají, ovšem očekáváme, že aktivita nečestných zprostředkovatelů zase vzroste. Konkurenční boj o zákazníka vzroste a určitě se opět začnou objevovat i nekalé praktiky.

V této souvislosti veřejnost průběžně informujeme a varujeme a také pořádáme kampaně a semináře, na kterých se snažíme vysvětlit, jak má zákazník postupovat, na co si má dávat pozor, a hlavně, že se nemá rozhodovat pod tlakem.

Máte černou listinu, na kterou radíte firmy provozující nekalé praktiky?

Nemůžeme takto označovat nikoho, dokud s daným obchodníkem není ukončeno konkrétní správní řízení zabývající se jeho přestupkem. Jako úřad máme povinnost mlčenlivosti, oficiálně žádný takový seznam neexistuje.

V rámci úřadu však s těmito informacemi pracujete?

Pracujeme se statistikami podání stížností a také sledujeme, k jakým závěrům ve správních řízeních vedených proti nečestným obchodníkům dochází. To vše interně bedlivě sledujeme a vyhodnocujeme.

Na vládě je, aby zajistila stabilitu a bezpečnost dodávek energií, a role vašeho úřadu se vyvíjí, přibývají nové kompetence. Co všechno pod vás spadá?

Připraveni na komunitní energetiku „Již nyní jsme připraveni na příjem žádostí o registraci společností, která budou sdílet elektřinu,“ říká šéf Rady Energetického regulačního úřadu Stanislav Trávníček. Foto: Anna Boháčová, MAFRA

Základní rolí úřadu je regulace monopolních odvětví pro přenos a distribuci elektřiny a plynu. Jsou to trubky a sítě. My pro ně musíme zajistit ekonomickou stabilitu, takzvané povolené výnosy na jejich činnost.

Sítě jsou součástí kritické infrastruktury, je potřeba zajistit bezpečnost a spolehlivost provozů a vlastních dodávek. K tomu máme spoustu dalších činností, jako je podpora obnovitelných zdrojů či vydávání licencí v energetických odvětvích na výrobu a distribuci energií. Z regulovaných plateb se financuje i činnost operátora trhu a nově se do nich promítne datové centrum. I pro tyto subjekty vydáváme ceny v cenových rozhodnutích.

Dalším našim úkolem je stanovit pravidla trhu s elektřinou a plynem. Vydáváme vyhlášku o připojení a další předpisy ve formě vyhlášek. A nakonec nad energetickými subjekty vykonáváme dozor, dnes je vydáno zhruba 30 tisíc licencí na výrobu elektřiny.

Také dozorujeme provozovatele distribučních soustav a máme dozor nad některými povinnostmi obchodníků. Ty jsou přesně definovány v energetickém zákoně a v zákoně o ochraně spotřebitele.

Naopak mezi naše činnosti nepatří regulace cen na trhu s energiemi. To by popíralo podstatu liberalizovaného trhu.

Loni na podzim jste museli vysvětlovat zvyšování cen energií pro letošní rok. Co mohou lidé očekávat v roce 2025? Opět se mají připravit na nárůst regulované složky energií?

Když se vrátím k naší základní činnosti, tak ta regulace se projevuje v nastavení regulované části ceny. Ta v současné době představuje z celkové ceny, kterou platí zákazník, asi 40 procent u elektřiny a zhruba 20 procent u plynu. Zbytek je cena komodity, která není re-

gulovaná a řídí se cenami na velkoobchodních trzích a jak je nabízejí příslušní dodavatelé.

Ceny se mění každý rok a pro tento rok jsme je vyhlášovali loni koncem října. Byl to extrémní nárůst a mělo to důvody. Je třeba si uvědomit, že i do regulovaných cen mají dopad náklady, které jsou odvozovány z komodit na neregulovaných trzích, tedy z ceny silové elektřiny a ceny plynu.

Tyto náklady se tam promítají jednak v regulované ceně na ztráty a jednak v takzvaných systémových službách. V roce 2022 je stát dotoval 60 miliardami korun. Pro rok 2024 však vláda vyčlenila dotace pouze ve výši třinácti miliard.

Další položka, která má vliv na výši regulované složky, jsou investice do sítě. Plánuje se, že do roku 2030 by měly dosáhnout asi 280 miliard korun. To by pokrylo jejich obnovu, ale i posilování související s modernizací a legislativními změnami. Kvůli těmto investicím se cena v delším horizontu bude zvedat, nebude to však o desítky procent ročně.

Dnes ceny elektřiny a plynu na trhu klesají. Pokud budou klesat nadále nebo se alespoň udrží na nynější úrovni, tak to přispěje k tomu, že se cena regulované složky stabilizuje. Cena se však vytváří v průběhu celého roku a nyní máme teprve únor.

V polovině roku začne platit nová energetického zákona lex OZE II týkající se komunitní energetiky. Nově vzniklá energetická společnost bude váš úřad registrovat. Jak to bude probíhat?

Společnosti zahájí sdílení od poloviny roku, ale již jsme připraveni na příjem žádostí o registraci. Zatím se nikdo neregistroval. Z formálního hlediska budeme postupovat podobně jako u licencí, u toho problém nevidím. Od našeho úřa-

Profil Stanislav Trávníček

- Vystudoval inženýrské a doktorské studium na ČVUT v Praze. Energetikou se pracovníce zabývá od roku 1998.
- V letech 2004 až 2012 byl ředitelem Odboru elektroenergetiky Energetického regulačního úřadu. Od roku 2012 se v Ernst & Young podílel na modelování a designu různých aspektů trhu s elektřinou.
- V roce 2015 začal pracovat v oblasti informačních technologií.
- Předsedou Rady ERÚ se stal 1. srpna 2019.

„ Za poslední tři roky jsme do kompetence dostali spoustu nových činností, které jsme dříve nevykonávali. (...) Rozpočet máme však stejný, nebo nižší, než tomu bylo před třemi lety.“

du se však vyžaduje větší míra posouzení, zda je společnost opravdu schopna činnost vykonávat podle energetického zákona. Budeme muset posuzovat například specifika, zda jsou v tom společenství garantována hlasovací práva, zda někdo z členů nemá rozhodující vliv, nebo jestli to společenství nebude generovat zisk a vykonávat dodávky energie jako svoji primární činnost. Jeho hlavním posláním totiž musí být podle zákona sdílení vyrobené energie mezi jeho členy.

To jsou věci, které se do zákona částečně dostaly na poslední chvíli a nikdo je s námi nekonzultoval. V praxi a v organizační rovině to vyvolává problémy a klade větší nároky na jejich zajištění, a to jak z hlediska personálního, tak odborného.

Má pro narůstající agendu úřad dostatek lidí a financí?

To je věc, na kterou se snažím upozorňovat na všech jednáních i se zástupci vlády. Za poslední tři roky jsme do kompetence dostali spoustu nových činností, které jsme dříve nevykonávali. Nově děláme registraci zprostředkovatelů, kde je kolem 800 subjektů, nad nimiž děláme dozor. To však neznamená 800 osob. Jsou to firmy, které zaměstnávají další desítky nebo stovky lidí.

Od začátku minulého roku také nově děláme odvody z nadměrných příjmů výrobců. Dostáváme stovky daňových hlášení, které musíme prověřovat a kontrolovat. Před zavedením v roce 2023 jsme měli na našem účtu peníze pouze na provoz, nyní kvůli vybírání daní máme na účtu téměř 20 miliard. S těmi penězi však nijak nedisponujeme, je to příjem do státního rozpočtu.

Musíme od té doby také kontrolovat kompenzace obchodníků, přičemž všechno jsou to nové věci. Zároveň obrovským způsobem narůstají stížnosti odběratelů. V průběhu

energetické krize jsme jich měli dvacet tisíc za rok, loni to bylo dvacet tisíc podnětů od občanů.

Narůstají i žádosti o kontroly. Za uplynulá dva roky jich přišly dva tisíce, což bylo více než za celých dvacet let před krizí dohromady. K tomu jsme jen v loňském roce řešili přes 600 podnětů na zahájení mimosoudního spotřebitelského sporu.

Rozpočet máme však stejný, nebo nižší, než tomu bylo před třemi lety. A počet systemizovaných míst máme dokonce o deset menší než loni. Naši zaměstnanci jsou odborníci na energetickou legislativu či analytici s vysokoškolským vzděláním, a přitom pracujeme v energetice, kde firmy v soukromém sektoru nabízejí nadprůměrné platy. Máme snahu lidi udržet, ale to nejde se snižujícím se rozpočtem a se zvyšováním povinností.

Jaká je praxe v Evropě, co se týče povinností energetických regulačních úřadů? Je jejich činnost srovnatelná s vaší?

Praxe je různá, nicméně povinnosti, které nám přibýly v posledních letech, se většiny evropských energetických regulačních úřadů netýkají - odvody z nadměrných příjmů a kontroly kompenzací neřeší. To spadá pod ministerstva a daňové orgány. Jsou i jinak oceňováni. Samotná směrnice říká, že jedním z předpokladů pro to, aby byl Energetický regulační úřad nezávislý, je jeho dostatečné finanční a personální vybavení.

Můžete úkol odmítnout z kapacitních důvodů?

My se novým kompetencím nebráníme, všech věcí se ujímáme. Budeme vykonávat všechny činnosti, které na nás dopadnou ze zákona, ale zároveň je povinností předkladatele zákonů vyhodnotit, jaké to má dopady na vykonavatele, a to z hlediska finančního i personálního.

Chápu, že v době, kdy je napjatý státní rozpočet, se tyto záležitosti bagatelizují. Ale nelze to dělat donekonečna. Obávám se, že bez adekvátní reflexe ohledně počtu lidí a financování budeme muset některé činnosti, které nám přímo zákon neukládá, ale děláme je ve prospěch spotřebitelů, do budoucna omezit. Třeba naši poradenský telefonní linku. Již dnes, když lidi volají, jsou ve frontě a trvá dlouho, než se jich ujme konkrétní pracovník a než se jejich žádost vyřídí.

Chtěl bych však zdůraznit, že nejsme klasická příspěvková organizace. Každý konečný zákazník platí na fakturu za elektřinu položku, která je spojená s činností regulátora a operátora. Jedná se o velmi malé poplatky, pár korun, jeho výše se navíc od roku 2015 nemění.

Celková suma však jde do státního rozpočtu a ERÚ je financovaný až z příslušné rozpočtové kapitoly. Také proto jsme žádali o navýšení příspěvku tak, aby rozpočet nedopácel na naši činnost a zároveň byly pokryty rostoucí potřeby odpovídající novým kompetencím.

Čas od času se objevují politici, kteří říkají, že Energetický regulační úřad má příliš velkou moc a kompetence...

Za tu dobu, co jsem ve funkci, jsem se setkal s mnoha přístupy. Jedna část jsou zástupci lobbistických skupin, silných hráčů v energetice, kteří říkají, že máme příliš velké kompetence. Na druhé straně se v době krize ozývají hlasy, proč regulační úřad nezasáhl, případně proč nemáme vyšší kompetence. Vývoj jde spíše tím směrem, že se nám některé kompetence rozšíří, ale půjde více o posílení pravomocí v oblasti monitoringu než tvrdou regulaci.

Budete hrát nějakou roli v průběhu tendru na výstavbu jaderných bloků v Dukovanech?

V tendru ani během výstavby nebudeme mít žádné kompetence. Ale do budoucna, až budou jaderné zdroje reálně existovat, tak je možnost, že náš úřad bude určovat cenu, za kterou by tento zdroj produkoval elektřinu a kterou by měl jeho provozovatel zaručenou po dobu životnosti.